

Ergasheva Marziya Ramazonovna

Buxoro Davlat texnika universiteti

“Yengil sanoat mahsulotlari va dizayn” kafedrası katta o‘qituvchisi

ergasheva.marziya@inbox.ru

Annotatsiya: *Ushbu maqolada zamonaviy kiyim modasidagi uslub va yo‘nalishlar haqida juda yaxshi ma‘lumotlar keltirilgan. Bu ma‘lumotlardan talabalar va pedagoglar uchun kerakli ma‘lumotlar deb o‘ylayman.*

Kalit so‘zlar: *kostyum, qo‘nj, kyulot, syurtuk, libos, avangard, disko-ko‘ylak.*

Zamonaviy kiyim modasida, libos dizaynida ham o‘ziga xos yo‘nalish, oqim va uslublar mavjud. Umuman olganda, zamonaviy modada asosiy yirik uslublar - makro uslublar 5 ta:

- 1.Klassik uslub
- 2.Romantik uslub
- 3.Etno uslub
- 4.Sport uslubi
- 5.Avangard yo‘nalishi

Klassik uslub (mumtoz uslub, mumtoz kostyum, mumtoz moda) - shunday kiyimlar borki, insonning didi, talablari, qiziqishlari, odatlarining o‘zgarishiga qaramay, ular ma‘lum ma‘noda o‘zgarishsiz qolaveradi. Mumtoz modaga taalluqli, va hatto ba‘zan mumtoz moda deb ataluvchi ingliz kostyumi ana shunday kiyimlardandir. Umumjamoatchilik uni hamisha ajoyib, zo‘r, o‘rnak bo‘ladigan deb hisoblayveradi.

Franzus modelyeri Gabriel Shanel taklif etgan ayollar kostyumi va “kichkina qora ko‘ylak” ham shunday kiyim qatoriga kiradi.

Mumtoz kiyim pishqlik, estetik tarafdin to‘kis, o‘ktam va mukammal bo‘lgani uchun kiyim modasida uzoq yashaydi.

Ingliz kostyumi - umumlashgan bir tushuncha sifatida, rang va shakli jihatidan ishchanlik va jiddiylik timsolini anglatuvchi kiyim turidir. U fransuzlarning (faranglarning) Versal modasidagi erkaklar kiyimiga qarama-qarshilik sifatida XVIII asrda paydo bo‘lgan. Fransuzlar u paytda “shoyi kaftan” va “kyulot” deb ataluvchi kalta sharvar kiyishgan. Inglizlar esa yuqorida aytilgandek, qarama-qarshilikdek, kundalik kiyim sifatida ot minib yurishga chidamli va qulay sarpo taklif etdilar. Bu sarpo - ustidan redingot (uzun syurtuk) kiyiladigan movut frak (orqasida uzun etagi bo‘lgan jilet), tor shim (pantalon) va tepasiga qaytarma qo‘sh qo‘nj tikilgan etikdan iborat edi.

Erkaklarning bu yangicha libosi ayollar kiyinishiga ham ta’sir etdi: ayollar IX asrning 80-yillaridayoq o‘zlari ingliz kostyumi deb atagan bu sarpaga o‘tgandilar. Uning

tarkibiga to'g'ri bichimli yubka (burmali va burmasiz), astarli jaket kirardi. Jaketning bo'ynida tik yoqasi, ko'krak qismida esa qaytarma yoqasi bo'lgan. Erkak va ayollarning bu sarpasiga ishlatilgan mato -to'kis, sezilmas yo'li yoki kataklari bo'lgan, rangi sipo - movut keyinchalik kostyumbop mato yoki kostyumbop movut deb nom oldi.

Bu libosni odatda, maxsus shunga moslashgan tikuvchilar yasashardi. Tez orada ma'lum bo'ldiki , ingliz kostyumini ommaviy ravishda tayyorlash ham mumkin ekan. Oqibatda, tayyor kiyim tikuvchi ustaxonalar paydo bo'ldi.

1.1-rasm. Zamonaviy ayollar libosida klassik uslubning ko'rinishi

Romantik uslub o'tgan asrlar bezaklarning barchasini o'z ichiga olgan: to'rlar, nozik kashtalar, gullar, burmalar, pirpiraklar, qo'shetaklar, bantlar. Bu uslubdagi kiyimlar uchun murakkab bichim; chiroyli, ammo amaliy jihatdan befoyda detallar; nafis yoki murakkab ranglar, matolarning g'ayrioddiy fakturalari xosdir (1.2-rasm). An'anaga ko'ra oqshom liboslari romantik uslubda tikiladi.

1.2 - rasm. Ayollarning zamonaviy libosidagi romantik uslubning ko'rinishi:

A - Galyanoning Dior Modalar uyi uchun yaratgan libosi, 1997-yil "ot-kutyur" namoyishidan.

B - Marissa Webb brendining 2017-yilda taklif etgan kruiz kolleksiyasidan

Yasan-tusan, tantanavor libos - bayramona, ko'tarinki ruhdagi kiyim. Ba'zan bayramona ruhli libosga qo'shimcha shaklida bezak qilingan kashtalik yoqa, sharf, gul, marjon taqish bilan ham erishiladi. Bu usul jiddiy ish kiyimini ham tantanavor yasan-tusan libosga aylantirish imkonini beradi. Maxsus bayramona libosda barcha mayda-chuyda, ikir-chikir detallar diqqat-e'tibor bilan amalga oshiriladi. Bichimida kutilmagan uslub qo'llanishi va bunda odatlarga atay aks yechimlar topilishi mumkin. Ya'ni, dekolte (yoqa

o‘mizining chuqur o‘yilishi), etakdagi yormalarning ochiq yoki modaga qarab, o‘ta yopiq va hokazolar atay teskari yoki boshqacharoq qilinadi. Taqinchoqlar, poyabzal, paypoq, sumkalar - hammasi sinchiklab tanlanadi. Bu mayda-chuydalarning bari uyg‘un, bir-biriga mos tushgan, bir g‘oyaga bo‘ysungan to‘plam, ansambl yaratishga xizmat etishi kerak.

Etno-uslub (folklor uslubi). Zamonaviy kiyimda milliy va an‘anaviy libos elementlarining ishlatilishi. Boshqacha qilib aytganda, milliy libos asosida zamonaviy kiyimni uslublashtirish.

Bunda libos ansambli butunlay yoki uning bir qismi uslublashtirilishi mumkin. Ba‘zan esa modellarga an‘anaviy libosning rostmana haqiqiy elementlari kiritilishi mumkin (1.3-rasm, A, B, C, D, E).

1.3-rasm, A, B, C, D, E

Sport uslubi - bu uslub professional va havaskor sportchilarning gigiyenik va qulaylik jihatidan mukammal va chiroyli kiyimining modaga ta‘siri va ommalashuvi oqibatida tug‘ilgan. Sodda konstruksiyalar, nisbatan arzon materiallar (sintetik materiallar va sun‘iy charm bundan mustasno emas) qulaylik, universallik, yorqin ranglar, turli yozuvlarning bezak sifatida qo‘llanishi sport uslubining tashkil etuvchilaridir. Bu yerda sport kiyimi va sport uslubidagi kiyimni farqlash darkor. Agar sport kiyimi professional va havaskor sportchilarning ma‘lum sport turi bilan shug‘ullanishlari uchun mo‘ljallangan maxsus kiyim bo‘lsa, sport uslubidagi kiyimlar esa, mo‘ljallangaligiga va badiiy yechimiga qarab yo kundalik kiyim, yoki uy-ichi kiyimi, yoki dam olish kiyimi, va hatto bashang kiyim ham bo‘lishi mumkin (1.4-rasm).

1.4-rasm. Zamonaviy modadagi sport uslubiga misollar

Avangard yo‘nalishi-(fransuzcha- oldinda yuruvchi) yangicha ko‘rinishdagi, avvalgilarini inkor etuvchi, ommabop buyumlarga qarama-qarshisini tanlovchi oqim (1.5-rasm).

1.5-rasm. Avangard yo‘nalishdagi libos modellari

Disko - yoshlar libosidagi kichik bir uslubiy oqimcha. Diskoning ko‘ylak va kostyumlari ishlatilish maqsadi juda tor, ya’ni faqat diskotekaga borish va raqs tushish. Aksariyat bu liboslar yarqiroq, “baqiroq” va yorqin bo‘ladi. Trikotajdan ham foydalaniladi. Ularning shakli, bichimi shu davrdagi modaning talabiga mos o‘zgaruvchan. Disko-ko‘ylak (yoki diskotek- ko‘ylak) bu raqs va o‘yinning tantanavor libosidir (1.6-rasm).

1.6.-rasm. Disko uslubidagi libos va disko uslubiga xos bo‘lgan elementlar

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Ergasheva M.R. - Kostyum kompozitsiyasi va tarixi. Darslik. Buxoro, Durdona. 2021 y.
2. Atayeva, F. (2022). KIYIMLARGA NAMLAB-ISITIB ISHLOV BERISHDA SHAKLNI SAQLASH XUSUSIYATINI YAXSHILASH MAQSADIDA ZAMONAVIY PRESSLARNING ISHCHI ORGANLARI KONSTRUKSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH. Science and innovation, 1(A5), 221-225.
3. Saidova Kh.Kh., Djalolova D.F., Ergasheva M.R. Promotion of practical trainings for the development of the creative abilities of students in special subjects using foreign methods of foreign education method / European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Европа, Vol. 8 No. 11, 2020. – PP. 73-79. www.idpublications.org.
4. F. Atayeva (2022). KIYIMLARGA NAMLAB-ISITIB ISHLOV BERISHDA SHAKLNI SAQLASH XUSUSIYATINI YAXSHILASH MAQSADIDA ZAMONAVIY PRESSLARNING ISHCHI ORGANLARI KONSTRUKSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH. Science and innovation, 1 (A5), 221-225. doi: 10.5281/zenodo.7050207

5. SaidovaKh.Kh., KuliyevaD.R., DjalolovaD.F. "Cluster" Theory and Its Peculiarities in Increasing the Competitiveness of the Economy/ The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research USA, Volume 2, Issue 9, 2020. –PP. 51–54. www.usajournalshub.com

6. Allaberganovna, A. F. (2022). KIYIMLARGA NAMLAB-ISITIB ISHLOV BERISHDA SHAKLNI SAQLASH XUSUSIYATINI YAXSHILASH MAQSADIDA ZAMONAVIY PRESSLARNING ISHCHI ORGANLARI KONSTRUKSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH. Scientific Impulse, 1(2), 117-122.

7. Atayeva Farangiz Allaberganovna. (2023). KIYIM ESKIZLARINI CHIZISH (VINTAGE USLUBI). SO'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY JURNALI, 6(4), 228–331. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7829730>

8. Allaberganovna, A. F. (2022). Improvement of the Design of Working Bodies of Modern Presses to Increase Shape-Saving Characteristics During Moisture-Heat Treatment of Clothes. Miasto Przyszłości, 28, 17-19.

9. Allaberganovna, Atayeva Farangiz. "Improvement of the Design of Working Bodies of Modern Presses to Increase Shape-Saving Characteristics During Moisture-Heat Treatment of Clothes." Miasto Przyszłości 28 (2022): 17-19.

10. Allaberganovna, A. F. . (2022). Improvement of the Design of Working Bodies of Modern Presses to Increase Shape-Saving Characteristics During Moisture-Heat Treatment of Clothes. Miasto Przyszłości, 28, 17–19. Retrieved from <http://miastoprzyszlosci.com.pl/index.php/mp/article/view/549>

11. F. Atayeva (2023). TEACHING STUDENTS TO THE STAGES OF CLOTHING SKETCHING. Science and innovation, 2 (B1), 187-191. doi: 10.5281/zenodo.7550705

12. Atayeva, F. (2023). TEACHING STUDENTS TO THE STAGES OF CLOTHING SKETCHING. Science and innovation, 2(B1), 187-191.

13. Atayeva Farangiz Allaberganovna. (2022). IMPROVEMENT OF THE DESIGN OF WORKING BODIES OF MODERN PRESSES TO INCREASE SHAPE-SAVING CHARACTERISTICS DURING MOISTURE-HEAT TREATMENT OF CLOTHES. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7050207>

14. Allaberganovna, A. F. . (2023). Pedagogical Approach in Explaining the Steps of Drawing Clothing Sketches to Students. Best Journal of Innovation in Science, Research and Development, 2(2), 69–73. Retrieved from <http://www.bjisrd.com/index.php/bjisrd/article/view/57>